

Izvješće o korištenju predpristupnih programa pomoći Europske unije za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2007. godine

Dio hrvatskog puta prema Europskoj uniji jest i proces osposobljavanja za upravljanje sredstvima koja će Republika Hrvatska kao zemlja članica povlačiti iz europskog proračuna, a sad ih kao zemlja kandidatkinja dobiva kroz predpristupne programe pomoći.

Za korištenje europskih sredstava hrvatska državna tijela pripremila su se u najkraćim rokovima.

Paralelno s pripremama za dobivanje dozvole za korištenje sredstava EU, radilo se na pripremi kvalitetnih projekata koji se financiraju sredstvima Europske unije. I taj dio odrađen je izuzetno dobro te je Hrvatska u potpunosti iscrpila alokacije koje su joj dodijeljene kroz programe CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD, a kvalitetom projekata u sklopu programa PHARE ishodila je dodatnih 7,000 mil eur u odnosu na početno joj dodijeljen iznos.

Iskorištenost sredstava mjeri se postotkom ugovorenih projekata, njihovom provedbom te obavljenim plaćanjima u za to predviđenim rokovima. Do kraja 2007. istekli su rokovi ugovaranja projekata za programe CARDS 2001, 2002, 2003 i 2004 te PHARE 2005 i Republika Hrvatska tu bilježi visok postotak izvršenja (ugovorenih sredstava):

1. CARDS 2001 - 96,4%
2. CARDS 2002 - 96,1%
3. CARDS 2003 - 97,7% (za razliku od prethodna dva, ovaj godišnji program u potpunosti je prenesen na hrvatska državna tijela u segmentu financijskog upravljanja)
4. CARDS 2004 - 94,6% (provedba u potpunosti prenesena na hrvatska državna tijela)
5. PHARE 2005 - 87,48%

S obzirom da rokovi plaćanja po svim odobrenim programima ističu najranije krajem 2009. godine, razdoblje provedbe je u tijeku i ne može se govoriti o planiranim, a neiskorištenim programima i povučenim, a neiskorištenim sredstvima. Zato se daje pregled doznačenih sredstava po programima i tijek izvršavanja odnosno broj potpisanih ugovora s rokovima ugovaranja i plaćanja.

Prvi pokazatelji rada sustava su dobri, ali za dugoročno kvalitetno korištenje i upravljanje sredstvima EU pomoći potreban je kontinuirani rad na usvajanju europskih pravila i poboljšanju uspostavljenog sustava.

Europska komisija je tijekom 2006. i 2007. godine radila na uvođenju novog predpristupnog programa IPA u kojem je za Republiku Hrvatsku u razdoblju od 2007. do 2011. godine predviđeno ukupno 749,830 mil eur. U tijeku je procedura nacionalne akreditacije sustava koji se uspostavio za upravljanje IPA-om.

Rad na provedbi predpristupnih programa Europske unije uvodi novi način razmišljanja u državnu administraciju, to je proces koji je u svim zemljama trajao pet i više godina.

U nastavku daje se pregled provedbe programa s posebnim osvrtom na doznačena sredstva i stanje provedbe projekata te moguće prijevare i nepravilnosti u postupku korištenja fondova.

1. Doznačena sredstva

Europska komisija po potpisivanju financijskih sporazuma uplaćuje predujam – dio alociranih sredstava za pojedini program na račun Nacionalnog fonda koji dobivenim sredstvima upravlja oročavajući ih u skladu sa projekcijama novčanih tokova i izvršavajući isplate temeljem zahtjeva provedbenih agencija.

Ukupno su do 31. prosinca 2007. zatražena sredstva od Europske komisije u iznosu 96,802 mil eur, a **doznačeno je 93,848 mil eur**. Razlika između zatraženih i doznačenih sredstava nastaje zbog interne procedure Europske komisije za odobravanja zahtjeva za koju je potrebno tri do četiri mjeseca prije uplate na račun Nacionalnog fonda.

U razdoblju od 1. srpnja do 31. prosinca 2007. godine Europska komisija je na račun Nacionalnog fonda doznačila 34,425 mil eur.

U **Prilogu 1** daje se tablica s detaljnim prikazom traženih i dobivenih sredstava od Europske komisije u razdoblju do 31. prosinca 2007.

U nastavku daje se pregled ugovaranja, doznačenih, te utrošenih sredstava po pojedinim programima.

2. CARDS

CARDS 2003

Rok za ugovaranje projekata u okviru programa CARDS 2003 istekao je 5. lipnja 2006. Ugovoreni su projekti u iznosu 28,686 mil eur ili 97,7% decentraliziranih sredstava.

Do 31. prosinca 2007. za ugovorene projekte isplaćeno je 23,806 mil eur ili 83% ugovorenog iznosa.

Rok za provedbu projekata je 31. prosinca 2008., a za plaćanja 31. prosinca 2009.

Europska komisija je 16. studenog 2007. doznačila 5,693 mil eur te su time sva sredstva za CARDS 2003 primljena. S obzirom na dobru provedbu projekata vrlo je izvjesno da će ukupno ugovoren iznos biti i isplaćen, odnosno u potpunosti iskorišten.

CARDS 2004

Rok za ugovaranje projekata istekao je 29. lipnja 2007. Ugovoreni su projekti u iznosu 44,061 mil eur ili 94,6% decentraliziranih sredstava.

Do 31. prosinca 2007. za projekte je isplaćeno 21,248 mil eur ili 48,2% ugovorenog iznosa.

Rok za provedbu projekta je 31.12.2009., a za plaćanja 31. prosinca 2010.

Za očekivati je da će ukupno ugovoreni iznos biti i isplaćen, odnosno u potpunosti iskorišten.

Tablica 1: Pregled po programima CARDS dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava, od početka provedbe do 31. prosinca 2007, s rokovima za provedbu ugovora i rokovima za plaćanja

- u milijunima eura

	CARDS 2003	CARDS 2004	UKUPNO
DODJELJENA SREDSTVA RH (decentralizirano)	29,366	46,574	75,940
UGOVORENO	97,68 %	94,61 %	95,80 %
ROK ZA UGOVARANJE	5.6.2006.	29.6.2007.	
BROJ UGOVORA	77	97	174
BROJ ZAVRŠENIH UGOVORA	30	11	41
ROK ZA ZAVRŠETAK UGOVORA	31.12.2008.	31.12.2009.	
PLAĆENO OD UGOVORENOGA	82,99 %	48,22 %	61,93 %
ROK ZA PLAĆANJE	31.12.2009.	31.12.2010.	

Izvor: Ministarstvo financija, Državna riznica, Nacionalni fond

3. PHARE

PHARE 2005

Nacionalna komponenta PHARE programa za 2005 godinu sadržava 23 projekta vrijednosti 71,500 mil eur nepovratnih sredstava. Rok za ugovaranje navedenih projekata bio je 30. studeni prošle godine, a stopa ugovorenih sredstava iznosila je 88,3% u odnosu na odobrena sredstva za financiranje. Do 31. prosinca prošle godine prema izvršenim obavezama ukupno je isplaćeno 15,8% sredstava u odnosu na iznos ugovorenih sredstava.

Financijski sporazum za nacionalnu komponentu PHARE programa za 2005 godinu potpisan je 17. svibnja 2006. godine, te je nakon postupka ratifikacije stupio na snagu 10. kolovoza 2006. godine. Rok za provedbu projekata financiranih iz PHARE programa za 2005. godinu je sukladno Dodatku na Sporazum o financiranju 30. studeni 2009. godine.

Za program PHARE - Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske ugovoreni su projekti u iznosu 2,722 mil eur ili 90,7% decentraliziranih sredstava, rok za plaćanje je 30. studeni 2009., a do 31. prosinca 2007. za projekte je isplaćeno 1,858 mil eur ili 68,3% ugovorenog iznosa.

Za program PHARE - Jadranska prekogranična suradnja između Hrvatske i Italije ugovoreni su projekti u iznosu 1,812 mil eur ili 60,4% decentraliziranih sredstava, rok za plaćanje je 30. studeni 2009., a do 31. prosinca 2007. za projekte je isplaćeno 0,687 mil eur ili 37,9% ugovorenog iznosa.

Za PHARE - Program pomoći u području nuklearne sigurnosti ugovoreni su projekti u iznosu 0,426 mil eur ili 66,5% decentraliziranih sredstava, rok za plaćanje je 30. studeni 2009., a zbog specifičnosti do 31. prosinca 2007. nije bilo isplata.

Tablica 2: Pregled po programima PHARE 2005 dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava, od početka provedbe do 31. prosinca 2007, s rokovima za provedbu ugovora i rokovima za plaćanja

- u milijunima eura

	PHARE 2005 Nacionalni program	PHARE 2005 Prekogranična suradnja RH- SLO-MAĐ	PHARE 2005 Prekogranična suradnja RH- ITALIJA	PHARE 2005 Nuklearna sigurnost	PHARE 2005 Sudjelovanje u Programima Zajednice **	UKUPNO
DODJELJENA SREDSTVA RH (decentralizirano)	71,500 *	3,000	3,000	0,641	0,362	78,503
BROJ PROJEKATA	23	1	1	2	6	27 + 6
UGOVORENO	88,34 %	90,72%	60,39%	66,53%	96,12 %	87,48 %
ROK ZA UGOVARANJE	30.11.2007.	30.11.2007.	30.11.2007.	30.11.2007.	30.11.2007.	
BROJ UGOVORA	103	25	35	2	6 MoU	165
BROJ ZAVRŠENIH UGOVORA	0	0	0	0	6 MoU	0
ROK ZA ZAVRŠETAK UGOVORA	30.11.2009.	30.11.2008.	30.11.2008.	30.11.2008.		
PLAĆENO OD UGOVORENOGA	15,76 %	68,25 %	37,91 %	0,00 %	100 %	23,09 %
ROK ZA PLAĆANJE	30.11.2010.	30.11.2009.	30.11.2009.	30.11.2009.		

Izvor: Ministarstvo financija, Državna riznica, Nacionalni fond

* 5 mil eur se odnosi na program TEMPUS koji se ugovara i plaća direktno u Bruxellesu, dok se 0,362 mil eur odnosi na Sudjelovanje u Programima zajednice

** Dio su PHARE Nacionalnog programa

U **Prilogu 2** daje se tablica s popisom projekata iz PHARE 2005 Nacionalnog programa s prikazom dodijeljenih i ugovorenih sredstava po projektima.

PHARE 2006

Financijski sporazum za nacionalnu komponentu PHARE programa za 2006. godinu potpisan je 31. siječnja 2007. godine, i stupio je na snagu nakon ratifikacije 3. svibnja iste godine. Rok za provedbu projekata financiranih iz PHARE programa za 2006. godinu je sukladno Dodatku na Sporazum o financiranju 30. studeni 2010. godine.

U sklopu navedenog programa za financiranje odobreno je 20 projekata u vrijednosti od 61,062 mil eur bespovratnih sredstava. Rok za ugovaranje projekata financiranih kroz nacionalnu komponentu PHARE programa za 2006. godinu je 30. studeni 2008. i tada će se znati prvi podaci o ukupno ugovorenim sredstvima koja su Republici Hrvatskoj dana na raspolaganje kroz program PHARE 2006.

Tablica 3: Pregled po programima PHARE 2006 dodijeljenih sredstava, broja planiranih ugovora te rokova za provedbu ugovora i rokova za plaćanja

- u milijunima eura

	PHARE 2006 Nacionalni program	PHARE 2006 Prekogranična suradnja RH- SLO-MAĐ	PHARE 2006 Prekogranična suradnja RH- ITALIJA	PHARE 2006 Nuklearna sigurnost	PHARE 2006 Sudjelovanje u Programima Zajednice **	UKUPNO
DODJELJENA SREDSTVA RH (decentralizirano)	61,062 *	3,000	3,000	1,649	3,439	72,150
BROJ PROJEKATA	20	1	1	2	14	24 + 14
UGOVORENO	u tijeku	u tijeku	u tijeku	u tijeku	u tijeku	u tijeku
ROK ZA UGOVARANJE	30.11.2008.	30.11.2008.	30.11.2008.	30.11.2008.	30.11.2008.	
BROJ PLANIRANIH UGOVORA	110 (+/-20)	22	n.a.	n.a.	14 MoU	132
ROK ZA ZAVRŠETAK UGOVORA	30.11.2010.	30.11.2009.	30.11.2009.	30.11.2009.		
ROK ZA PLAĆANJE	30.11.2011.	30.11.2010.	30.11.2010.	30.11.2010.	n.a.	

Izvor: Ministarstvo financija, Državna riznica, Nacionalni fond

* 4,5 mil eur se odnosi na program TEMPUS koji se ugovara i plaća direktno u Bruxellesu te 4,5 mil eur za Sudjelovanje u Programima zajednice

** Dio su PHARE Nacionalnog programa

U **Prilogu 3** daje se tablica s popisom projekata iz PHARE 2006 Nacionalnog programa s prikazom dodijeljenih sredstava po projektima.

3.1. Postavljena mjerila i poduzete aktivnosti

Zaključci o stanju u decentraliziranom sustavu provedbe predpristupne pomoći EU (PHARE i IPA komponenta 1) izneseni su sa strane Europske komisije na Zajedničkom nadzornom odboru za praćenje provedbe EU programa održanom 10. i 11. prosinca 2007. u Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU.

Sastanak Zajedničkog nadzornog odbora održava se jednom godišnje i ovo je drugi takav sastanak od kada je Hrvatskoj dodijeljena akreditacija za upravljanje financijskim sredstvima iz proračuna Europske Unije u veljači 2006. godine.

Nakon Zajedničkog nadzornog odbora Europska komisija postavila je mjerila kako bi se poboljšala kvaliteta dokumentacije i sustava provedbe programa PHARE. Sva tijela državne uprave započela su rad na potrebnim poboljšanjima i ispunjavanju mjerila. Važno je napomenuti da nije jedini cilj ispuniti mjerila nego zaista unaprijediti sustav i učiniti ga još kvalitetnijim za provedbu projekata. Mjerila su postavljena na način da je jedan veći dio vezan uz statistiku dokumentacije koju Delegacija Europske komisije vraća u Središnju agenciju za financiranje i ugovaranje na doradu i uz samo organiziranje i početak rada Agencije te su izvršene sljedeće aktivnosti:

- **Osnivanje Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU)**
  - Svi pravni akti su doneseni početkom siječnja
  - Razmjenom pisama (Ministar financija i g. Degert) 1. veljače 2008. godine usvojene su izmjene i dopune Memoranduma o osnivanju SJFU. Isti dan potpisan je protokol o prijenosu nadležnosti na Agenciju.
  - Agencija je preseljena u novi prostor
  - Nakon provedenih natječaja, zaposleno je dodatnih 24 zaposlenika, te je u Agenciji ukupno zaposleno 53 ljudi čime je ispunjeno mjerilo u vezi ukupnog broja zaposlenika.
  - Trening se kontinuirano provodi prema definiranom planu. Rad s novim zaposlenicima je organiziran po sistemu mentorstva odnosno učenja uz paralelni rad.
- **Mjerila vezana uz rokove za dostavu natječajne dokumentacije za PHARE 2006**
  - SAFU se pridržava zadanih rokova i aktivno prati tijek izrade dokumentacije po ministarstvima i ostalim tijelima državne uprave. Do kraja veljače dostavljene su sve objave natječaja na suglasnost Delegaciji čime je ispunjeno prvo mjerilo u vezi rokova dostave natječajne dokumentacije. Ostali rokovi za dostavu dokumentacija ističu u travnju, lipnju, rujnu, te listopadu ove godine.

- **Mjerilo u vezi poboljšanja u praćenju rada sustava**
  - Nacionalni fond je proveo kontrole na terenu, te intervjuje sa zaposlenicima koji rade na provedbi projekata kako bi se utvrdila razina njihovih znanja i uključenost u provedbu. U tijeku je izrada analize.
- **Mjerilo u vezi unutarnje revizije u Ministarstvu financija za Nacionalni fond i SAFU**
  - Povećan je broj planiranih revizija u sustavu provedbe predpristupnih projekata te je planirano provesti minimalno osam unutarnjih revizija svih predpristupnih programa.
  - U tijeku je premještaj još troje djelatnika u Samostalnu službu unutarnje revizije za rad na poslovima revizije predpristupnih programa Europske unije.
- **Mjerilo u vezi sustava nepravilnosti**
  - Kvaliteta sustava poboljšat će se uvođenjem AFCOS-a - Odjela za suzbijanje nepravilnosti i prijevara u okviru Ministarstva financija u praktični rad sustava, koji će tijekom travnja raditi na dodatnoj edukaciji o sustavu nepravilnosti.
- **Nalazi revizora Europske komisije**
  - Europska komisija se redovito izvještava o poboljšanjima u sustavu i rješenjima nalaza. S revizorima Europske komisije su obavljani sastanci u Brüsselu tijekom veljače na kojima je raspravljeno do sada postignuto, a provjeru ispunjavanja nalaza i preporuka obavit će u slijedećoj revizorskoj misiji.

4. ISPA

Kroz program ISPA zaključeno je šest pojedinačnih Memoranduma o financiranju kojima se odobrava financiranje ukupno 6 projekata ukupne vrijednosti 123,053 mil eur od čega je 59,000 mil eur iz programa ISPA dok se preostali iznos, u skladu s pravilima o financiranju projekata, sufinancira iz proračuna Republike Hrvatske.

Rok za ugovaranje aktivnosti iz programa ISPA određen je pojedinačno za svaki od odobrenih projekata. Do 31. prosinca 2007. ugovoreni su projekti u iznosu od 0,432 mil eur, dok je krajnjim korisnicima isplaćeno 0,227 mil eur što čini 52,45% ugovorenog. U provedbi je 6 ugovora o tehničkoj pomoći, a 12. prosinca 2007. raspisan je i prvi natječaj za izvođenje radova na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda u Karlovcu.

Za navedene projekte doznačen je predujam u ukupnom iznosu od 6,070 mil eur.

Tablica 4: Lista projekta sufinanciranih iz ISPA programa

- u milijunima eura

Naziv projekta	Ukupna vrijednost	ISPA udio (%)
Obnova željezničke pruge Vinkovci – Tovarnik – državna granica	75,761	28,789 (38%)
Program za vode i otpadne vode Karlovac	36,000	22,500 (62,5%)
Regionalni centar za gospodarenje otpadom „Bikarac” u Šibensko-kninskoj županiji	8,824	6,000 (68%)
Priprema liste projekata u sektoru zaštite okoliša	1,464	0,966 (66%)
Priprema liste projekata u sektoru prometa	0,742	0,482 (65%)
Tehnička pomoć Središnjoj jedinici za financiranje i ugovaranje i Nacionalnom ISPA koordinatore	0,262	0,262 (100%)
UKUPNO	123,053	59,000

Izvor: Ministarstvo financija, Državna riznica, Nacionalni fond

Rok za završetak ugovora za sve projekte je 31.12.2010., osim za projekt Rehabilitacija pruge Vinkovci-Tovarnik-državna granica (31.12.2009.).

5. SAPARD

Republici Hrvatskoj je u sklopu programa SAPARD namijenjeno 24,700 mil eur. U do sada provedena dva natječaja zaprimljeno je 97 prijava od čega je odobreno (ugovoreno) 29 projekata. Ukupni iznos ulaganja odobrenih projekata iznosi 28,420 mil eur, dok je ugovoreni iznos potpore iz EU sredstava 8,899 mil eur. Nacionalno sufinanciranje iznosi 2,966 mil eur.

U tijeku je treći natječaj koji je otvoren do 3. travnja 2008.

Tablica 5: Pregled ugovorenih projekata za SAPARD Mjere 1 i 2

- u kunama

MJERA	PROJEKT	IZNOS ULAGANJA	IZNOS POTPORE
	PRVI NATJEČAJ		
1	rekonstrukcija i opremanje objekata za uzgoj peradi	1.022.816,99	511.408,49
1	izgradnja i opremanje objekata za uzgoj peradi	1.840.813,60	920.406,80
2	nabava opreme za klaonicu	3.785.846,71	1.892.923,35
2	nabava opreme za objekte za preradu ribljih proizvoda	6.015.436,90	3.007.718,45
2	rekonstrukcija objekata za obradu otpada životinjskog podrijetla	12.451.111,27	6.225.555,63
	Ukupno prvi natječaj	25.116.025,47	12.558.012,72

	DRUGI NATJEČAJ		
1	izgradnja objekta za uzgoj svinja	4.882.720,67	2.441.360,33
1	izgradnja i opremanje objekata za skladištene i sušenje žitarica i uljarica	4.380.166,52	2.190.083,26
1	izgradnja objekata za skladištenje voća i povrća, nabava opreme za berbu	3.880.206,16	1.940.103,08
1	izgradnja objekata za uzgoj svinja	5.531.162,98	2.500.000,00
1	izgradnja i opremanje objekata za uzgoj muznih krava	5.879.738,39	2.500.000,00
1	izgradnja farme za tov teladi/junadi	7.459.036,67	2.500.000,00
1	nabava opreme za manipulaciju voćem i povrćem	4.881.983,79	2.440.991,89
1	nabava opreme za berbu voća i povrća	2.221.966,16	1.110.983,08
1	izgradnja farme za tov junadi	3.706.665,05	1.853.332,52
1	izgradnja objekata za skladištenje voća i povrća	4.120.076,55	2.060.038,27
1	nabava opreme za sustav za navodnjavanje za uzgoj voća i povrća	3.427.314,82	1.713.657,41
1	opremanje objekata za uzgoj nesilica	2.374.070,12	1.187.035,06
1	opremanje objekata za uzgoj tovne junadi	377.184,80	188.592,40
1	izgradnja i opremanje objekata za skladištene žitarica i uljarica	1.372.362,32	686.181,16
1	izgradnja i opremanje plastenika	5.158.538,74	2.500.000,00
2	nabava opreme za klaonice	7.035.831,04	3.517.915,52
2	nabava opreme za preradu voća i povrća	8.630.514,00	4.315.257,00
2	izgradnja i opremanje centara za sakupljanje životinjskog otpada	7.769.967,24	3.884.983,62
2	izgradnja i nabava opreme za mljekare	24.664.948,92	10.000.000,00
2	izgradnja i opremanje objekata za preradu voća i povrća	11.090.372,84	5.545.186,42

2	nabava opreme za preradu ribe	7.326.640,18	3.663.320,09
2	nabava opreme za centar za sakupljanje životinjskog otpada	7.071.693,40	3.535.846,70
2	izgradnja i opremanje objekata za preradu voća i povrća	4.398.694,97	2.199.347,48
2	izgradnja objekata za preradu ribe	45.531.831,68	10.000.000,00
	Ukupno drugi natječaj	183.173.688,01	74.474.215,29

Izvor: SAPARD agencija u Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja

* od ukupnog iznosa potpore 75% osigurano je iz sredstava EU dok je 25% osigurano iz proračuna RH

Do 31.12.2007. izvršene su isplate u iznosu 0,942 mil eur za 3 završena projekta.

6. IPA

Republika Hrvatska se tijekom izvještajnog razdoblja pripremala za korištenje programa IPA kroz a) pripremu programskih dokumenata i projekata, te b) pripremu za akreditaciju institucija koje će upravljati pojedinim komponentama programa.

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU pokrenuo je u svibnju 2007. godine inicijativu za postupak sklapanja Okvirnog sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije u vezi sudjelovanja Republike Hrvatske u programu predpristupne pomoći IPA. Okvirni sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Komisije Europskih zajednica o pravilima za suradnju u svezi financijske pomoći EZ Republici Hrvatskoj u provedbi pomoći u okviru Instrumenta predpristupne pomoći IPA potpisan je 27. kolovoza 2007. godine. Zakon o potvrđivanju navedenog sporazuma donesen je na sjednici Hrvatskog Sabora 3. listopada 2007. godine. Zakon je stupio na snagu 22. studenog 2007. godine.

a) Priprema programa i projekata

Komponenta I - Pomoć u tranziciji i jačanje institucija

Ova komponenta sadržajno predstavlja nastavak programa CARDS i PHARE i odnosi se, u predpristupnom kontekstu, na sve mjere suradnje koje nisu izričito pokrivene drugim komponentama:

- razvoj civilnog društva i zaštita temeljnih ljudskih prava
- poticanje integracije nacionalnih manjina
- dijalog vladinih i nevladinih tijela u razvijanju demokracije, vladavine prava, ljudskih prava, prava nacionalnih manjina
- reforme u području pravosuđa i unutarnjih poslova
- usklađivanje tehničkog zakonodavstva
- reforma državne uprave

- jačanje tržišne ekonomije
- jačanje sustava financijske kontrole
- razvijanje sustava mjera zaštite okoliša
- jačanje kapaciteta u području nuklearne sigurnosti
- sudjelovanje u programima Zajednice

IPA 2007

Proces programiranja za I. komponentu Programa predpristupne pomoći (IPA) za proračunsku 2007. godinu započeo je u listopadu 2006. godine. U lipnju 2007. godine završio je proces programiranja za I. komponentu Programa predpristupne pomoći (IPA) za proračunsku 2007. godinu

Ukupna vrijednost financijskih sredstava koja je odobrena za financiranje 20 projekata u kroz I. komponentu IPA 2007 programa je 49,612 mil eur, uz nacionalni doprinos od 7,273 mil eur.

U 2008. godini očekuje se potpisivanje Financijskog sporazuma za I. komponentu IPA 2007 programa, nakon čega započinje faza implementacije odnosno provedbe projekata.

IPA 2008

U listopadu 2007. godine započelo je programiranje za I. komponentu IPA 2008 programa.

Nakon izrađenih sektorskih analiza u Europsku komisiju (EK) 6. studenog 2007. godine, dostavljena je 61. projektna ideja predlagatelja projekata u iznosu od 169,000 mil eur, a raspoloživ iznos za I. komponentu IPA 2008 programa je 44,400 mil eur.

Nakon postupka korekcije prema komentarima EK, predlagatelji projektnih ideja su dostavili logičke matrice za 42 projektne ideje ukupne vrijednosti 147,000 mil eur.

Ukupno 42 projektne ideje dostavljene su Europskoj komisiji 15. siječnja 2008. godine. Završetak procesa programiranja previđa se u lipnju 2008. godine.

U 2009. godini očekuje se potpisivanje Financijskog sporazuma za I. komponentu IPA 2008 programa. Početak implementacije projekata za I. komponentu IPA 2008 programa očekuje se početkom 2010. godine.

Komponenta II – *Prekogranična suradnja*

Tijekom 2007. godine provedene su sve planirane mjere koje su se ticale pripreme programa prekogranične i transnacionalne suradnje, u okviru II. komponente programa *IPA Prekogranična suradnja*. Izrađeni su sljedeći programi prekogranične suradnje:

1. Između Republike Slovenije i Republike Hrvatske,
2. Između Republike Mađarske i Republike Hrvatske te

3. Program Jadranske prekogranične suradnje (multilateralni prekogranični program koji uključuje Italiju, Hrvatsku, Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Albaniju, Sloveniju i Grčku). Službeno su dostavljeni tijelima EK sredinom 2007. godine i u tijeku je njihovo odobrenje.

Programi prekogranične suradnje s državama korisnicama programa IPA, odnosno programi između

1. Hrvatske i Bosne i Hercegovine,
2. Hrvatske i Crne Gore i
3. Hrvatske i Srbije pripremljeni su također u suradnji s predstavnicima spomenutih država i odobreni sa strane EK u prosincu 2007.

Programi za transnacionalnu suradnju u kojima sudjeluje Hrvatska u okviru druge komponente programa IPA su:

1. transnacionalni program SEE (Jugoistočni Europski prostor) i
2. transnacionalni program Mediteran.

Ovi programi su također odobreni u prosincu 2007.

Komponenta III i IV – *Regionalni razvoj i razvoj ljudskih potencijala*

Okvir za usklađenost strategija (2007.-2013.) koji predstavlja krovni programski dokument za korištenje komponenti III Regionalni razvoj i IV Razvoj ljudskih potencijala programa IPA, usvojen je na sjednici Vlade RH u svibnju 2007. godine, a Europska komisija je na njega dala suglasnost u lipnju 2007.

U skladu s Okvirom za usklađenost strategija, nadležna tijela izradila su Operativne programe (OP) za razdoblje od 2007.-2009. u okviru komponente III (promet, okoliš, regionalna konkurentnost) i IV (razvoj ljudskih potencijala). U rujnu 2007. predmetni Operativni programi upućeni su u službenu proceduru usvajanja od strane Europske komisije. Europska komisija usvojila ih je u prosincu 2007. godine.

Komponenta V – *Ruralni razvoj*

Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja izradilo je u suradnji sa partnerima IPARD plan za poljoprivredu i ruralni razvitak za razdoblje 2007.-2013., koji služi kao programska podloga za financiranje projekata u ovom sektoru. Plan je u prosincu 2007. odobrila Europska komisija.

b) priprema za akreditaciju institucija koje će upravljati pojedinim komponentama programa

U tijeku je postupak nacionalne akreditacije sustava upravljanja za prve četiri komponente programa IPA koji je uspostavljen na način koji će omogućiti institucijama korištenje kohezijskih i strukturnih fondova. U pripremama uz Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova i Ministarstvo financija sudjeluje još 7 ministarstva, Hrvatske vode, HŽ Infrastruktura, Fond za zaštitu okoliša i energetske

učinkovitost, Zavod za zapošljavanje, Agencija za strukovno obrazovanje i Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU).

Zahtjev za akreditaciju sustava - dozvolu za rad za prve četiri komponente, uputit će se Europskoj komisiji u skladu s dogovorenim rokovima početkom travnja, dok se početak nacionalne akreditacije za petu komponentu planira za početak svibnja ove godine.

U **Prilogu 4** daju se tablice s detaljnim prikazom institucija uključenih u provedbu IPA programa i projekata po pojedinim komponentama.

7. PROGRAMI ZAJEDNICE

Institucije Republike Hrvatske tijekom 2007. sudjelovale su i u Programima Zajednice. Obveze Republike Hrvatske su uplate članarine koje se financiraju u okviru programa PHARE i dijelom iz nacionalnih sredstava.

Programi Zajednice predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska Zajednica u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama Europske Zajednice. Programi Zajednice su, temeljem posebne stavke u Općem proračunu EU, u pravilu namijenjeni državama članicama Europske unije, ali neki od njih otvoreni su i državama koje se nalaze u procesu približavanja Uniji. Kao takvi smatraju se jednim od važnijih instrumenata predpristupne strategije, odnosno upoznavanja država kandidatkinja za članstvo u EU s metodama rada Europske unije, te njihovu integraciju u sektorske politike Unije u očekivanju pristupanja.

Koristi za Republiku Hrvatsku su višestruke jer se kroz Programe Zajednice omogućuje izravno povezivanje institucija RH sa institucijama zemalja članica na konkretnim projektima, otvara se pristup dodatnim fondovima osiguranim za provedbu svakog programa, omogućuje se dobivanje bespovratnih sredstava kao i poticajnih sredstava u pojedinim programima.

Radi definiranja prioriteta za sudjelovanje u Programima Zajednice otvorenim državama kandidatkinjama u razdoblju 2007-2013 Vlada RH usvojila je 28. veljače 2007. godine zaključak sukladno kojemu će se Republika Hrvatska uključiti u rad 23 Programa Zajednice koji su otvoreni zemljama kandidatkinjama.¹ Tako su se u 2007. godini pokrenuti postupci za pristupanje u 15 programa, a u 2008. godini će se pokrenuti postupci priključivanja za još 8 programa. Dodatno su otvorena još 3 programa u kojima će Republika Hrvatska sudjelovati u svojstvu treće zemlje.

---

¹ EURATOM, VII. Okvirni program za istraživanje tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti, Program Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost, Marco Polo II, Kultura, Mehanizam Zajednice za uspostavljanje pojačane suradnje u području intervencija, Okvirni program za konkurentnost i inovacije (CIP), Europa za građane, Media 2007, Pericles, Safer Internet +, eContent Plus, HERCULE II, Erasmus Mundus, Program Zajednice na području javnog zdravlja, Mladi na djelu, LIFE, Fiscalis 2013, Carine 2013, Okvirni program temeljnih prava i pravde, Integrirani program cijelo životnog učenja, Program aktivnosti Zajednice u području potrošačke politike i Fond solidarnosti EU.

Tijekom 2007. godine potpisano je 8 Sporazuma o razumijevanju za slijedeće Programe Zajednice: VII. Okvirni program za istraživanje, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti, Kultura, Program Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost - PROGRESS, Europa za građane, Financijski instrument za civilnu zaštitu te za sve tri komponente Okvirnog programa za konkurentnost i inovacije (CIP): Program za poduzetništvo i inovacije (EIP), Inteligentna energija (IEE) i Program potpore politici informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT PSP).

Do kraja 2007. godine u Hrvatskom Saboru ratificirano je 4 sporazuma o razumijevanju za programe Kultura, VII. Okvirni program, Europa za građane i EIP.

Za sufinanciranje članarina za Programe zajednice u 2007. i 2008. godini Republika Hrvatska je osigurala 3,680 mil eur iz programa PHARE 2006. dok je iz IPA programa 2007 predviđeno 4,600 mil eur za sudjelovanje u 2008. i 2009. godini.

*Tablica 6: Programi Zajednice u kojima je RH sudjelovala u 2007. godini
- u milijunima eura*

Program Zajednice	Članarina			Plaćeno		
	PHARE	Nacionalno sufinanciranje	Ukupno	PHARE	Nacionalno sufinanciranje	Ukupno
IDAbc	0,077	0,025	0,102	0,077	0,025	0,102
Carine 2007	0,060	0,020	0,080	0,060	0,020	0,080
Porezi 2007	0,067	0,023	0,090			
Kultura	0,119	0,051	0,170	0,119	0,051	0,170
VII. Okvirni program za istraživanje, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti	2,000	0,667	2,667	1,984	0,662	2,646
Program Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost - PROGRESS	0,045	0,015	0,060			
Financijski instrument za civilnu zaštitu	0,083	0,009	0,092			

Okvirni program za konkurentnost i inovacije (CIP) - UKUPNO	0,726	0,242	0,968			
CIP – Program za poduzetništvo i inovacije (EIP)			0,496			
CIP - Inteligentna energija (IEE)			0,364			
Program potpore politici informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT PSP)			0,107			
UKUPNO	3,177	1,052	5,196	2,240	0,758	2,998

Izvor: Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU

8. NEPRAVILNOSTI

Sustav upravljanja nepravilnostima razvijen je u skladu sa preporukama i standardima Europske komisije. S obzirom da je riječ o novom pristupu u radu državne uprave intenzivno se radilo i radi na edukaciji svih zaposlenih o metodologiji uočavanja nepravilnosti, njihova prepoznavanja, izvještavanja i rješavanja odnosno poduzimanja aktivnosti kako se iste ne bi ponovile. Europskoj komisiji se redovito tromjesečno, u skladu s propisanim procedurama, šalju izvještaji o uočenim nepravilnostima u sustavu provedbe predpristupnih programa.

Do sada uočene nepravilnosti uglavnom su tehničkog karaktera i nemaju visok rizik u smislu da ukazuju na loše funkcioniranje ili prijevare u sustavu. Važno je istaknuti da sustav u cjelini funkcionira i da je pripremljen za pravovremeno otkrivanje i izvještavanja o eventualnim značajnim nepravilnostima i prijevarama.

U nastavku daje se sažetak nepravilnosti koje su do 31. prosinca u sustavu uočene i o kojima je, prema dogovorenim pravilima, poslano izvješće u Europsku komisiju i OLAF:

CARDS 2003 - tehnička nepravilnost: u dokumentu „Declaration of expenditure“ koji se šalje u Europsku komisiju uz zahtjev za sredstvima upisan je iznos troškova u pogrešnu rubriku.

CARDS 2004 – pogreška u radu: na objavu poslana pogrešna verzija obavijesti o nabavi opreme za jedan projekt.

PHARE 2005 Nacionalni program – pogreška u proceduri: jedan od ponuditelja poslao je Središnjoj jedinici za financiranje i ugovaranje pritužbu (temeljenu na informaciji dobivenoj iz Brisela) da je konkurent u procesu natječaja podnio ponudu s dampinškom cijenom. Nepravilnost se pojavila prilikom još jednog postupka natječaja jer je predsjedatelj odbora za ocjenu ponuda prije potvrde Delegacije Europske komisije obavijestio ponuditelja koji je predložen Delegaciji za dobivanje ugovora što nije dozvoljeno.

PHARE 2005 - Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske - nepravilnost kod korisnika: korisnik nije pozvao na natječaj institute za posebno planiranje drugih jedinica lokalne samouprave već je ugovor dodijelio svom vlastitom Institutu. Natječaj je poništen.

ISPA projekt Podrška Središnjoj jedinici za financiranje i ugovaranje i Nacionalnom ISPA koordinatorskom - tehnička nepravilnost: u zahtjevu za sredstvima prema Europskoj komisiji upisan je broj računa (tzv. IBAN) na koji treba izvršiti plaćanje, bez obrazloženja da su banke u RH uvele novu kodifikaciju računa u skladu s međunarodnim bankovnim brojem računa (IBAN) te da je zapravo riječ o istom računu koji je naveden u prethodnom zahtjevu za sredstvima.

SAPARD program – nepravilnost kod korisnika: korisnik SAPARD programa nabavio je opremu koja nosi oznaku „re-built“ što upućuje na zaključak da nije nova. Ravnateljstvo za tržišnu i strukturnu potporu u poljoprivredi, tj. SAPARD Agencija, poduzela je korake za utvrđivanje činjenica i izvođenje dokaza prilikom čega se došlo do novih spoznaja, činjenica i dokaza vezano uz spornu opremu:

1. neke aktivnosti vezane uz projekt započete su prije stupanja na snagu Ugovora o dodjeli sredstava;
2. kupljena oprema nije u potpunosti nova;
3. postoji značajna razlika u količini kupljene opreme u odnosu na ponudu.

Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja donijelo je Odluku o povratu sredstava od korisnika.

AFCOS

Temeljem Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (127/2007) Odsjek za suzbijanje nepravilnosti i prijevara postao je Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevara Sektora za proračunski nadzor u Državnoj riznici.

Radi uspostave efikasnog sustava upravljanja nepravilnostima s ciljem zaštite financijskih interesa EU, Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevara je organizirano edukacijski program na temu „Jačanje integriteta i sustava za suzbijanje nepravilnosti i prijevara u Republici Hrvatskoj – jačanje hrvatskog AFCOS-a“, koji su provodili nizozemski stručnjaci u okviru MATRA-flex projekta.

S ciljem daljnjeg usavršavanja službenika Odjela za suzbijanje nepravilnosti i prijevara i osoba za nepravilnosti u tijelima koja koriste i upravljaju predpristupnim programima EU, planiraju se novi edukacijski programi u suradnji s Europskim uredom za borbu protiv prijevara (OLAF).